

Javaslat a

KOCSIS LAJOS

települési/tájéegységi/ágazati¹

értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

Kántor Ferencné (név)

..... (aláírás)

Sümege, 2025. márc. 26. (település, dátum)

(P. H.)

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:
Név: Kántor Ferencné
Levelezési cím: Sümeg, Árpád u. 20/4.
Telefonszám: 87/351-056
E-mail cím: -

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: **KOCSIS LAJOS (Sümeg, 1909-2004) amatőr geológus**
2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:²

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☐ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus és vendéglátás	

a szakterületi besorolás indokolása: TELEPÜLÉSI ARCKÉPCSARNOKBA

3. A nemzeti érték a magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó érték:

- ☐ igen
amely nemzetiség:³
- ☐ nem

4. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:

5. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:

☐ <u>települési</u>	☐ tájegységi	☐ ágazati
<u>ARCKÉPCSARNOK</u>		

amely értéktár neve:

6. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása, a megjelölt szakterületi kategória indokolása (amennyiben nemzetiséghez kapcsolódó érték, a nemzetiségi vonatkozások, a nemzetiséghez való kötődés bemutatása):

2

Egy szakterületenkénti kategória megjelölése lehetséges.

3

Kérjük, jelölje és nevezze meg, amennyiben magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó az érték.

Kocsis Lajos

Kocsis János bánya munkás és Szabó Mária fia.

1909. május 31-én született. 12 évesen felvették a gimnáziumba, mint jó tanulót, de nem ment el, mert 3 testvére anyagilag nem tette lehetővé. Ezért elment édesapja mellé dolgozni a közeli kőbányába, ahol a talált geológiai dolgokat összegyűjtötte. Az évtizedes kutatásai nyomán előkerült érdekes leletekre felfigyeltek a szakemberek és 1957-től a magyar Állami Földtani Intézet betanított szakmunkásaként alkalmazták 1973-ig, Noczky Jenő geológus tanuló keze alatt. Az ő feladata volt a kutatóárok, gödrök vizsgálhatóvá válásának előkészítése. A geológus számára nélkülözhetetlen fossziliák begyűjtésében jelentős szerepe volt. 1960-ban a Magyarországi domb feltáradásának veretésével őt bízták meg. Ekkor találta meg Magyarország legrégebbi 4500 éves őskori kovakő bányáját Vértessászló geológus vezetésével. Az 1963-ban előkerült 60 millió évvel ezelőtti élt ősteknőc lelete tudományos szenzációt jelentett. 1973-ban egy nélkülözhetetlen paleobotanikai lelőhelyet talált Balatonszentgyörgyön. Ebben az évben a Földtani Kutatás Kiváló Dolgozója lett. Számos ismert geológus büszkén vallja, hogy a szakmai fogásokat tőle tanulta.

Lajos bácsi elmondása szerint több, mint 6 teherautónyi őslényt gyűjtött be a Bakonyban, Veszprém megyében. Sümegeu a nagy kagylókat. Itt megtalálható mindeféle kőzet: alsó, középső, felső kréta, grifeák márga, rudisztár márga, az ecén a Fehérvövekkel, amiben a Szent László pénzek vannak. (Olyan laposak, mint az 5 Ft-os.) Vannak benne nagy, hosszú csigák, (50-60 cm) nagy kagylók. Volt 2-3 beosztottja, de ő irányította őket és ~~ők készítették~~ vizsgálataikat, jegyzőkönyveket. Még 80 éves korában is vesté a kalapácsot, oktatta az egyetemistákat. 2001 óta már nem végeznek kutatásokat az Ősember bányában, védetté nyilvánították, le van takarva.

Az életében összegyűjtött anyagból van a pesti Nemzeti Múzeumban, a városi múzeumban, Pécsen a gyerekeknek, otthon.

Sümege történelmi és kulturális emlékei mellett a geológiai nevezetességekből is élményt meríthet az érdeklődő. Vértess László szavait idézve: „a nevezetességek közé tartozik maga Kocsis Lajos is, aki tehetségével örökre beírta magát a magyar geológia történelmébe.

Kutatói munkásságán túl 1982-től verseket is írt. Önálló kötetét 1995-ben a város támogatásával a Sümege Fórum Alapítvány jelentette meg. Munkásságát Kiváló Dolgozó és Veszprémi Megyei arany fokozat kitüntetéssel, Sümege város 1993-ban „Közetgyűjtő” és kutató munkájának elismeréseként Ramassetter Vince Emlékplakettel jutalmazta.

Fellege Kiss Julianna, akitől Kocsis János nevű fia született. (1933-1962) vadászpilóta, tisztviselő, Szolnokon repülő oktató, majd MiG pilóta. 1956 decemberében leszerelt, megnősült, ezt követően az OTP sümegei bankjában, majd a Sümegei Járási Tanács Igazgatási Osztályán dolgozott. 29 éves korában motorkefépárjával közúti balesetet szenvedett. 29 évesen elhunyt. (1933-tól 38-ig 3 gyermek született)

1976-ban a Magyarországi dombot Dr. Fülöp József javaslatára természetvédelmi területté nyilvánították és a Magyar Földtani Intézet kezelésébe adták. A területen kutatási és oktatási célokat szolgáló létesítményeket alakítottak ki. 1978-tól évekig keresztül ez volt a központja a hazai geológiai és geofizikus hallgatók gyakorlati oktatásának. A területen kialakított oktatási bázis, mióta nincs kutatás, átalakult nyitott vendégházzá. Bekerítették és egy szabadteri kiállító pavilont hoztak létre.

Földtani örökségünket és természetvédelmi területeinket akkor tudjuk igazán magunkénak érezni, ha életben tartjuk, gondozzuk és tovább fejlesztjük a mai kor igényei szerint.

Sümege, 2025. márc. 26.

Kántor Ferencné
ny. pedagógus

7. Indokolás az értéktárba történő felvétel mellett:

Kocsis Lajos évtizedeken át lelkesen és nagy szakértelemmel gyűjtötte a geológiai múltunkat őrző kővületeket. Hatalmas magángyűjteményének jelentős részét - több mint 5000, főleg őslényekből álló anyagát - 1984-ben Sümeg városának ajándékozta.

Ezen a gyűjteményen alapul a Ramassetter Látogatóközpontban létrehozott geológiai kiállítóterem anyaga, valamint a Kovakő Látogatóközpontban található kiállítás is, utóbbi helyen egy külön emlékszoba mutatja be Kocsis Lajos munkásságát, ezzel állítva neki emléket.

Neve a szakmában már-már fogalom, Vértes László szerint Kocsis Lajos bácsi maga is sümegi nevezetesség. A települési arcképcsarnokból kihagyhatatlan, és szorosan kötődik a „Sümeg geológiai értékei” c. beadványhoz.

8. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

https://zirc.helyismeret.hu/index.php?title=Kocsis_Lajos

1920-ban a Sümegi Állami Elemi Népiskolában végzett. 1920-tól 1932-ig köfőjtő a sárvári Cukorgyárban. 1932–1939-es években üzemvezető a nyirádi Bauxitbányánál. 1939 és 1973 között betanított szakmunkás a Földtani Intézet Sümegi Kutatóbázisánál. Bauxitbánya feltárásában Nagytárkány–Pusztadörög térségében dolgozott. Részt vett a Tata–Vértesszőlősi ősemberbánya feltárásában a tatai Kálvária-dombon. A sümegi Mogorósdombon az ősemberbánya feltárása közben, 1962-ben Felső Kréta-kori ősteknőcre lett, s ezzel a hazai és nemzetközi szakkutatók körében jelentős elismerést vívott ki. Szülővárosának 2600 darabból álló őskővület-gyűjteményt adományozott. Kiváló Dolgozó és Veszprém Megyéért arany fokozat kitüntetésekét kapott.

https://www.museum.hu/kiallitas/12017/Kocsis_Lajos_geologiai_gyujtemenye

https://mandadb.hu/tetel/786438/Kocsis_Lajos_a_meszegetonel

https://mandadb.hu/tart/kereses?HNDTYPE=SEARCH&name=doc&page=10&fld_sort=score_insd

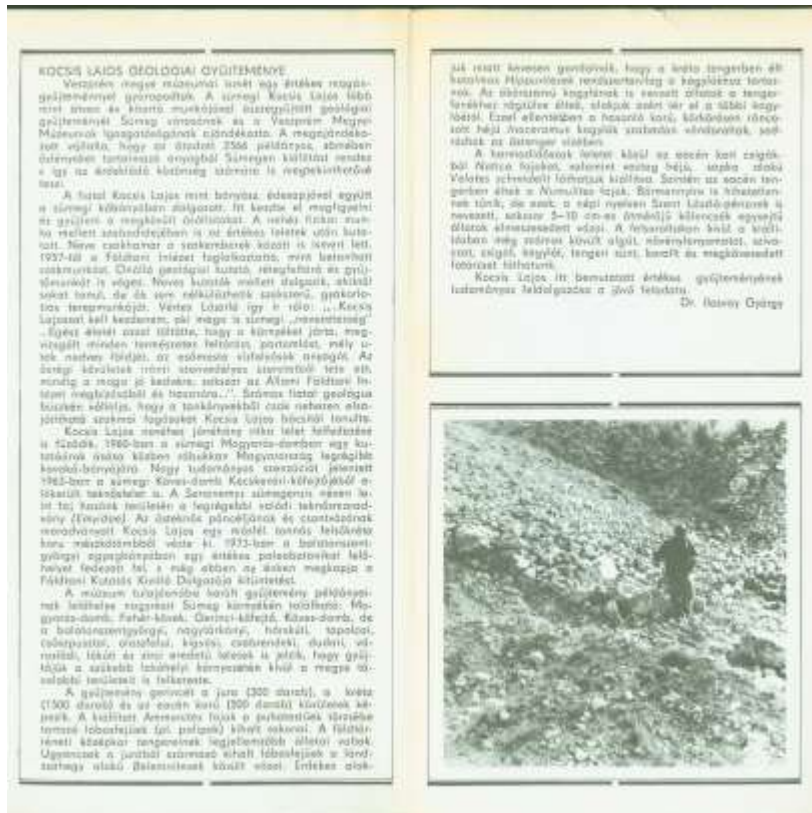
https://mandadb.hu/dokumentum/1209212/Aki_kedvtelesbol_kutat.pdf

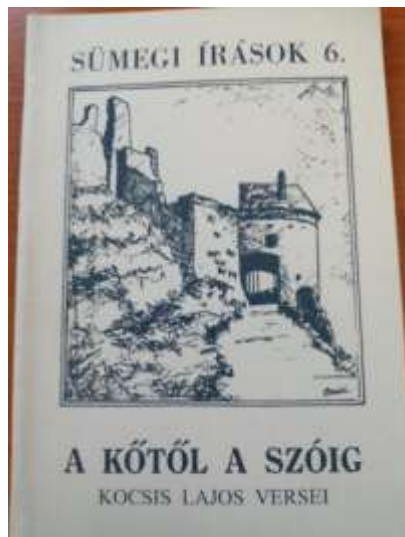
<https://sumeginfo.hu/latnivalok-sumeg/kovako-latogatokozpont>

<https://likebalaton.hu/telepules/sumeg/hireink/ismerd-meg-a-balaton-kozeleben-elt-oriasteknost-231082/>

https://mandadb.hu/dokumentum/1209221/Otvenmillio_ev_a_biciklin.pdf

<https://filmhiradokononline.hu/watch.php?id=15524>

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés m) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslatban megadott adatok kezelésére, illetve a benyújtott teljes dokumentáció, - ideértve a csatolt dokumentumok, saját készítésű fényképek és filmek felhasználására is - vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat
4. A nem saját készítésű dokumentumok szerepeltetése esetén az adott dokumentum tulajdonosának hozzájáruló nyilatkozata a szabad felhasználásról